

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Synopsis Annalium Societatis Jesu In Lusitania

Francus, Antonius

Augustæ-Vindelicorum, M. DCC XXVI.

Annus 1699. Soc. 160.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72313](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72313)

plum supplicatione, habita concio in illa verba: *Facta est quasi navis institoris de longè portans panem suum.* Quibus ad rem nihil aptius.

12. Evaserant Insulani dictum periculum, cum aliud formidolosius super-^{Sedantur} venit mense Novembri. Horridam procellam comitati, diebus quindecim con-^{terra motus,} tinuis, creberrimi totius insulæ ex aëre in ejus visceribus latente, & ignescente concussus. Nihil præter ferales mortis umbras occurrebat miserorum animis. Timuere, ut frequenter apud eas insulas contingit, ne terrâ dehiscente, sub pedibus erumperent voraces flammæ. Per eos dies vix nostri surrexerunt de tribunali confessionum. Plurimis supplicationibus incassum habitis, cum occurreret Dei hominis crucifixi favor in concessa pluvia, decrevere supplicationem, in qua idem Crucifixi simulacrum per urbem circumferretur. Convenerunt viri religiosi, Sodalitates, & quidquid hominum in urbe fuit. De templo exierat cœleste Christi vexillum, cum placata procella, cessarunt terræ motus, nec amplius hujusmodi terrores miserorum animos cruciarunt. Hi duo eventus prodigiosi singularem illi simulacro attulere venerationem.

Annus 1699. Soc. 160.

1. **A**Num labentem inter funestiores cum natio, tum Societas Lusitana recen-^{Mortitur Re-} feat, necesse est. Utraque delicias suas amisit in obitu Serenissimæ Regina^{gina Maria} Mariæ Sophiæ Regis Petri conjugis lectissimæ. Quamvis omnium mæ-^{sophia.} ror fuerat inenarrabilis, jacturam non æquavit. Parentes habuit Philippum Wilhelmum, & Amaliam Principes Palatinos. Venit è Palatinatu in Lusitaniam anno 1687. Ab expleto sexennio tradita fuit instruenda nostro Leopoldo Fuesio, de quo supra.

2. Ingressa Ulyssiponem sic summorum, infimorumque in se convertit animos, ut amarent tanquam matrem suavissimam. Neque fuit, qui non & beneficentissimam experiretur. Mendicis manu suâ stipem largiri solebat: fidenter accessere ad currum, sellam gestatoriam, aut lecticam, à qua nunquam vacui repellbantur. Præter innumera subsidia egenis data, alebat in regio nosocomio puellas sex orbas parentibus, mulieres honestas quatuor, ac sex pueros expositos; & inter tirones nostros unum pro Malabarica Provincia. Multa misarum millia fieri fecit pro animabus lustrali flammæ addictis.

3. Octavo quoque die purgatâ per homologesim conscientiam, divinis epulis refecit animam. Sæpe id peregit in templis publicis. Mensibus præviis partui devotionem Xaverianam instituerat. S. Thaumaturgum ut obsequentissimè coluit, ita ejusdem favores experta est. Post puerperia ferebat inter brachia prolem suam ad templum Domus Professæ. Sacro assistens, cum sacerdos in altum levabat divinam hostiam, ipsâ tollens manus cum prole, DEO, ac S. Xaverio offerebat. Sæpe in tabulis ad fidem publicam exaratis subscriperat: *Maria Sophia Xaveria.*

4. In obsequium ejusdem Divi condidit Societati Bejenfe Collegium: ad constructionem ædificii destinavit annis singulis octo cruciatorum millia. Plurima dona pretiosissima eidem impertivit: & nisi tam citò humanis rebus esset exempta, nobis parasset Collegium, quod nihil invideret abundantioribus. Nostram Societatem affectu materno prosecuta, eum verbo, & opere exhibuit, Sibi Confessarium, & suis filiis elegit solum de Societate, nec alios voluit ipsis Magistris. Res nostras semper amantissimè protexit. Piissimè ad mortem comparata obivit quartâ Augusti. Sepulta est in templo Canonicorum Regularium S. Augustini, cui nomen à S. Vincentio. Progeniit quinque filios: ex eis supersunt Joannes Rex hujus nominis quintus, Franciscus, Antonius, & Emanuel; filias duas; Theresia naturæ jam concessit; Francisca in vivis est, cum hæc litteris consignantur. Eboræ, & Conimbricæ per nostros apparatu magno

gno iusta fuerunt concelebrata. Per Societatem universam facta sacra de more fieri solita pro Fundatoribus.

Profecti ad
Indiam.

5. P. Michaël Amaralius, transactis negotiis, multis comitantibus solvit in Indiam. Viginti erant, exceptis quinque, ceteri Lusitani. De itinere nihil habui compertum, & an salvi omnes appulsi sint Goam.

Misericordia
erga defun-
ctum.

6. Dignum commendatione optimum Christianæ charitatis exemplum nostrorum Juniorum referre placet. Die festo pomeridianis horis animi laxandi gratiâ in agros Alcantaram versus prodiverant. Factâ rixâ, gladio vir unus transverberatur. Accurrit Juniorum Præfectus, morti proximum sua dolentem crimina impertit absolutione, ac juvat piissimis in rem verbis. Paulo post emoritur cum sole occumbente. Quamvis circumstaret multus populus, aliis aliò pergentibus, cadaver deserebatur, citra dubium canibus laniandum. Juvenitur tandem vetusta sella in domo fonti proxima. Ponitur in ea cadaver: Juniores hinc inde sustentantes sellam ad urbem portant: integri succedebant in orbem fessis, cum onus gravaret plurimum, neq; modica esset distantia.

7. Haud parùm mirabantur Juniores adolescentis externi virtutem, qui, ut sella commodaretur, in pignus obtulit argenteam capfulam, & ipse suis manibus socios juvit; indumenta honesto loco natum indicabant. Mens erat Junioribus deferre cadaver ad ostium nosocomii regii; verùm accedentibus Cœnobio Benedictino fit obviâ Judex criminum; sistant, imperat, velle se recognoscere defuncti vulnera, & cætera, quæ in rem forent. Hic Juniorum Magister; nam Præfectus cum parte Juniorum ex itinere domum se contulerat, ad Regis ministros ait: Testamur neminem circumstantium, & nos hucusque sequentium in commisso cædis crimine socium, aut participem fuisse: en cadaver vobis tradimus; vos pro Christiana charitate cætera procurabitis. His dictis inde se domum, primis jam tenebris recepere. Illud etiam non silendum, quòd amicus occisi nudato gladio jamjam transfixurus sequebatur homicidam fugientem, cum P. Præfectus à tergo complexus hominem, & moratur, & locum dat homicidæ, ut è solo surgeret, nam lapsus fuerat, & citatissimâ fugâ sibi consuleret. Porro admonuit illico omnes, qui poterant venire in criminis suspicionem è conspectu se quamprimùm auferrent. Dicta charitas per eos dicitur in sermonibus vulgi fuit, non sine honore Societatis.

Reginæ An-
glicanæ in
Societatem
Benevolentia.

8. Magni jejunii tempore Regina Anglicana profecta Ulyssipone Villamvissosam, ubi nata fuerat, adivit causâ venerandi Virginem à Conceptione, sub cujus tutela regnum, & Domus Brigantina degit. Post Quadragesimam Ulyssiponem revertens, iter fecit Eboram. Magnis plausibus à Civitate excepta. Hospitari voluit in palatio Comitum Bastensis prope Collegium sito, Vix potest explicari benevolentia, quâ Collegium, sacella, & quæ in eodem Collegio spectabiliora essent, invisit. In amplo domestico sacello drama splendidum nostri paraverant. Data theatro historia Agilulphi Lombardiæ Regis conversi ex idolis ad veram fidem ab uxore sua Teudolinda. Sub qua adumbrabatur Regina nostra, & illius conjux Rex Carolus prope mortem complexus Romana sacra. Præterea diem insumpsit in Valbonia Collegii villa suburbana, cujus pulcherrimum sacellum, & ædificium auxerat multis operibus P. Benedictus Lemius pecuniis sibi ab eadem Regina datis.

9. Initio cum venturam Reginam noverunt cives, & exciperent debitâ, ac Reginæ, & suæ urbis dignâ majestatem, tributum in singulas familias impostum, Collegio parùm amicos fecit animos. Murmur erat, nostris auctoribus, nempe Confessario P. Emmanuele Pirio, & Benedicto Lemio, Eboram venire Reginam; ut, quanti penderet nos, civibus pateficeret nostræ superbiz causâ gravari, præsertim magis tenues, & opifices, quos plerumque hujusmodi premunt onera. Ubi viderunt rem ex voto contigisse, tantisper sunt molliti. Res ipsa has derexit nebulas; nam insinuante P. Lemio, summam contributam pulsit Regina tradi Ministris, qui collegerant, ac per libros eorum reddi singulis, quidquid in tales expensas contulere. Quæ munificentia palam fecit omnibus quam

quàm vanæ, & parùm veritati consentaneæ fuissent voces contra Societatem in vulgus sparsæ.

10. Vitæ decessere nostri. Ulyssipone in Domo Professæ 9. Maji septuagenario major P. Andreas Vafæus Vianensis. Tradidit Philosophiam, ac moralem scientiam Eboræ. Rexit Cetobricense Collegium, ubi fuit à confefsionibus Dominæ Elisabethæ Mendossæ Benefactrici singulari ejus Collegii, cui reliquit bona sua Fundatorum dotem æquantia. Postea penè continuatis magistratibus egerat Rectorem tironum, Conimbricensis Collegii, Provinciale Rectorem Eborensem, Præpositum Domus Professæ Ulyssiponenfis, ac Vice Provinciale. Eos magistratus obivit summâ integritate. Dictabat, & ea fuit sociorum opinio, si quid in gubernio peccasset, id à voluntate non profectum. Illius erat sermo, est, non est. Artificia Politica nescivit, & censuit absõna religiosæ sinceritati. Sibi nunquam indulserat corporis sui hostis infensus. Mirabili patientiâ postremis annis tulit ægri tudines. Antonius Homo virtutis exquisitæ socius Coadjutor illi affirmavit adscriptum esse albo prædestinatorum; quod Andrææ immodico erat solatio; vixitque semper eâ dignus felicitate.

Obit P. Andreas Vafæus.

11. Eboræ 24. Februarii P. Mathias de S. Germano Monsaraffii natus. Editus in lucem gerebat signatam crucem in oris læva parte; lineamenta in palma dexteræ manûs sic erant eformata, ut nomen *Mathias* ipsis, tanquam characteribus, exprimeretur. Hæc indicia à DEO singulariter electum ostendere. Usus mentis adeptus vix poterat avelli à templis. Exarsit magnis desideriis religiosæ cupiam familiæ se mancipandi. Missus Eboram studiorum ergo brevi eos fecit progressus, quos præclara ingenia. Societati illic adscriptus instar Angeli vixit. Nullus modestior, aut humilior, rebûsque divinis magis deditus. Omnes religiosissimâ complexus charitate. Dum indefessè, & labore improbo Profodiæ nostri Benedicti corrigendæ, & augendæ infudat, phthiisi lentè contabescit. Postremo vitæ mense quotidie semel, aut bis per confessionem eluit animam.

P. Mathias de S. Germano.

12. Bracharæ 21. Aprilis sexagenario major P. Emmanuel à Regibus Lourensiensis. In ipso præter corpus omnia grandia colluxere, ingenium præclarum, & præstantissima ad sacrum suggestum dotes. Tradidit Rhetoricam, & Philosophiam magnâ laude. Sacras litteras Conimbricæ exposuit. Post mortem ordinata ex illius pulcherrimis concionibus tria volumina, quorum duo jam circumferuntur vulgata. Id nunquam illius vivi admisit modestia. Quanquam opus sit posthumum, nec à suo authore typis factum, & politum, habuit, ut meretur, apud omnes peculiarem æstimationem. Cùm præficeretur Collegio Bracharenfi Rector, adeò turbata & contristata est ejus humilitas, ut non quieverit, donec ponderosis rationibus auditis novus Rector sufficeretur. Secesserat Bracharam, cùm vires tenues non essent tot obeundis Ulyssipone concionibus, quot vellent Optimates solemnitatum patroni. Amantissimus juxtâ fuit, ac studiosissimus religiosarum virtutum.

P. Emmanuel à Regibus.

13. Conimbricæ 22. Junii Petrus Silva Coadjutor Sobrerenfis, laboris amicissimus Collegio Brigantino plurima attulit in prædiis commoda. Ille vineas, ille pomaria excolere, ille ferere, ac metere segetes, quamvis ante initam Societatem laboribus non fuisset innutritus. Si quis improbavit, reponerat, se id agere, quod levamen in re sentiret. Sui progressus, ac exercitiorum animam juvantium nunquam oblitus.

Petrus Silva.

Annus 1700. Soc. 161.

Quindecim reductioni Indorum se accinxerunt, exceptis duobus Italis, ac duobus Germanis, reliqui fuere Lusitani, partim sacerdotes, partim scholastici, studia Goæ absoluturi, ut apta fierent instrumenta propagando apud eas nationes Evangelio.

Profecti ad Indiam.